

‘औषधि, खानपान र व्यायामको सन्तुलनले मधुमेह नियन्त्रणमा आउनसक्छ’

-नारायण अधिकारी

चितवन, २ मंसिर (रासस)

मधुमेहका बिरामीहरूले औषधि, खानपान र व्यायामको सन्तुलन कायम गर्नसकेमा लामो आयु जीउन सक्ने चिकित्सकले बताएका छन्।

स्वस्थ खानपान र नियमित व्यायामले मधुमेह रोगबाट बच्न सक्ने जनाउँदै उहाँले मधुमेह भइसकेपछि पनि औषधि, खानपान र व्यायामको सन्तुलन पिलाएर सहज जीवनयापन गर्ने सकिने सुभाव दिनुभयो।

चितवन मेडिकल कलेजका इन्डोक्रिनोलोजिस्ट (हर्मनोरो विशेषज्ञ) डा. सौरव खतिवडाले मधुमेह वयस्क मानिसलाई मात्रै नभएर युवालाई पनि लाम्ने जनाउँदै जीवनशैली परिवर्तन गरेर सहज जीवनयापन गर्नुपर्छ भनुभयो। औषधि, खानपान र व्यायामले मधुमेहलाई नियन्त्रणमा राख्न सकिने उहाँले सुभाव दिनुभयो। “गर्भावस्था, शल्यक्रियाको समय र अन्य औषधिका कारणले हुने मधुमेह पछि निको भए जाने भए पनि यीबाहेका प्रायः मधुमेह पूर्णरूपमा निको हुँदैनन्।” उहाँले भनुभयो, “यो बढ्दै जाने रोग हो। यसलाई औषधि, खानपान र व्यायामले नियन्त्रणमा राख्न सक्ने उहाँले सुभाव दिनुभयो।” उहाँका अनुसार

नेपालका १० देखि २० प्रतिशत जनसङ्ख्यामा मधुमेहको समस्या रहेको अनुमान गरिएको छ। मधुमेहका बिरामी आफै सचेत भएर रोगलाई नियन्त्रणमा राख्नुपर्ने बताउँदै डा खतिवडाले भनुभयो “खानपानलाई नियन्त्रणमा राख्नुपर्छ, व्यायाम गर्नुपर्छ, औषधि नियमित खानुपर्छ।” औषधि र इन्सुलिन लिइरहनुभएका बिरामीले सही तरिकाले औषधि खान र इन्सुलिन लगाउन उहाँले सुभाव दिनुभयो। डा खतिवडाले भनुभयो, “चिनीको मात्रा उच्च वा न्यून भयो भने के कारणले यस्तो भएको हो भने कुरा पता लगाउनुपर्छ।” मधुमेहका बिरामीले पनि सामान्य एकजाग व्यक्तिले खाने सन्तुलित खाना नै खान सक्ने बताउँदै डा खतिवडाले भनुभयो, “खानामा कार्बोहाइड्रेको मात्रा नियन्त्रणमा राख्नुपर्छ। मुख्यरूपमा सजिले चिनी निस्किने खालको कार्बोहाइड्रेट नभएको खाना खानुपर्छ। बिहान, दिँडो र बेलुको खानामा मयौति कार्बोहाइड्रेट भएको खान्नु भने निश्चित गर्नुपर्छ। कहिले बढी खाने कहिले कम खाने गर्नु हुँदैन।” मधुमेहका बिरामीलाई दुइदेखि तीन पटक अन्न खान सुभाव दिँदै उहाँले अन्य समयमा पनि थोरैथोरै तर कम अन्ननुक खानेकुरा खान सुभाव दिनुभयो।

कलेज अफ मेडिकल साइन्सेस शिक्षण अस्पताल (पुरानो मेडिकल कलेज) भूतपुरका कन्सल्टेन्ट फिजिसियन डा देवनारायण जैसीले मधुमेहका बिरामीलाईपनीशिरामासुप्रभावका पर्ने बताउँदै उहाँले मधुमेहका बिरामीको शरीरमा पनि सुआ चाहिने तर आवश्यकताभन्दा बढी हुन नहुने बताउनुभयो। उहाँले भनुभयो “मधुमेहका बिरामीको शरीरमा पनि सुआ भने होइन, तर आवश्यकताभन्दा बढी हुनु हुँदैन।” सुआ भनेको शरीरका लागि इधन हो।” सुआको मात्रा बढी भएर शरीरले त्यसको व्यवस्थापन गर्न नसकेपछि समस्या आउने उहाँले बताउनुभयो। पहिलेपहिले ४० वर्षपछि मधुमेह रोग देखिन्छ भने गरिएको भए पनि हिजोआज जीवनशैलीमा परिवर्तन आएपछि कम उमेरमै मधुमेह देखिन थालेको उहाँको खानुपर्छ। बिहान, उपर्योगमा भएको खाना खानुपर्छ। बिहान, दिँडो र बेलुको खानामा मयौति कार्बोहाइड्रेट भएको खान्नु भने निश्चित गर्नुपर्छ। कहिले बढी खाने कहिले कम खाने गर्नु हुँदैन।” मधुमेहका बिरामीलाई दुइदेखि तीन पटक अन्न खान सुभाव दिँदै उहाँले अन्य समयमा पनि थोरैथोरै तर कम अन्ननुक खानेकुरा खान सुभाव दिनुभयो।

उहाँले अनियन्त्रित रूपमा बाहिरी खाना धेरै खाने, व्यायामको कमी हुने व्यक्तिहरूलाई मधुमेह हुने सम्भावना पनि बढी हुने बताउनुभयो। धेरैजसो मधुमेहको समस्या नियन्त्रण गर्न सकिने बताउँदै उहाँले भनुभयो, “घरमा तयार पारिएको सन्तुलित खाना ठिक्क मात्रामा खाने, जड्कुड खराने, बोसो र चिल्लोयुक्त खाना नखाने, नियमित व्यायाम गर्ने हो भने धेरैजसो मधुमेहबाट बच्न सकिन्छ।” मधुमेह लागिसकेपछि शरीरको तौल घट्दै जाने जनाउँदै उहाँले भनुभयो, “पटक पटक पिसाब लाग्नु, धेरै भोक लाग्नु, मुख सुकै जानु, तात्त्विक भूमिकालाई, कमजोर महसुस हुनु भनेको मधुमेहका लक्षण हुनु। यस्तो लक्षण देखिएपनि तुरन्त सतत परीक्षण गराउनुपर्छ।” गर्भवतीलाई पनि मधुमेहको जोखिम हुने डा जैसीको भनाइ छ। उहाँले भनुभयो, “हामीले २४ देखि २८ हप्ताको बीचमा गर्भवतीको मधुमेह परीक्षण गर्ने गर्दछौं।” गर्भवती हुनुभन्दा पहिले नै तौल बढी छ, मोटोपना को उपर्योगमा भएको खालको कार्बोहाइड्रेट भएको खानुपर्छ। यसको मुख्य कारण कलिनो उपर्योगमा भएको खालको खानुपर्छ। बिहान, दिँडो र बेलुको खानामा मयौति कार्बोहाइड्रेट भएको खान्नु भने निश्चित गर्नुपर्छ। कहिले बढी खाने कहिले कम खाने गर्नु हुँदैन।” मधुमेहका बिरामीलाई दुइदेखि तीन पटक अन्न खान सुभाव दिँदै उहाँले अन्य समयमा पनि थोरैथोरै तर कम अन्ननुक खानेकुरा खान सुभाव दिनुभयो।

फैलिंदै चिमखोले ‘थाली नाच’

पोखरापत्र संबाददाता

म्यादी, २ मंसिर

मौलिक कला र संस्कृतिले नेपालीको मनलाई कसरी आकर्षित गर्न सक्दोरहेछ भने कुराको उदाहरण ‘थाली नाच’ बनेको छ। म्यादीको रसुगाढ़ गा. गाउँपालिका-७ चिमखोला थाली नांचको उदागम थलो हो।

हिरामाया पुन श्रीसले पाँच दशकअधि सो नाचको सुरुआत गर्नुभएको थियो।

गीतको लय र शब्दसँगै हातमा थाल राखेर गरिने थाली नृत्य स्वदेशमा मात्र सीमित नभई सात समुन्द्रपारी प्रवाससम्पुर्ण उपेको छ। हातमा थाल राखेर हत्केलाले धुमाइद्युमाइ नचाएको र नाचेको दृश्य निकै रोचक हुन्छ। सावधानीयूक्त गरिने

नृत्य मौलिक, आकर्षक र संयमित हुने भएकाले लोकप्रिय बनेको हो। पछिलो समय थाली नृत्यसम्बन्धी गीत पनि ऐकडै भएकाले यसको लोकप्रियता अफै बढेको लोक कलाकार धनकुमारी थापाले बताउनुभयो। देशका विभिन्न ठाउँमा हुने मेला महोसुव, सम्मेलनमा मात्र नभएर विदेशमा समेत थाली नाच देखाउने गरिएको कलाकार थालीको भनाइ रहेको छ।

विसं २०२८ मा चिमखोलाकी हिरामाया पुनर्ले पहिलो पटक पञ्चबाजाको तालमा थाली नृत्य प्रस्तुत गरेप्रथम स्थान हासिल गरेको थिए। विसं २०३५ मा शान्ति पुन र धनकुमारी थापासहितको चार जानाको टोलीले विसं २०४२ मा वीराज्जमा भएको तेह्नो राष्ट्रिय लोक नृत्य प्रतीयोगितामा सार्वीहक थाली नृत्य प्रस्तुत गरेप्रथम स्थान हासिल गरेको थिए। विसं २०३५ मा शान्ति पुन र धनकुमारी थापाले थाली नाचसम्बन्धी गीत रेकेट गराउनुभएको थियो। उक्त गीतको विसं २०७३ मा म्युजिक भिडियो छायाँकन गरिएको छ।

चिमखोलामा थालीनाचसँगै जुरेचल्ला, शर्मजाले, कलश

जुधाउने, टोपा नाच, भूमे खुसी बनाउन कालोमोसो लगाउने जस्ता मौलिक संस्कृति रहेका छन्। यी चिमखोलाका मौलिक संस्कृति अहिले म्यादीमा मात्रै होइन संसारभिका नेपालीका लागि आकर्षक बन्दै गएका चिमखोलाका धुवकुमार पाइजाले बताउनुभयो।

पाइजाल अनुसार अद्येतिया, अमेरिका, जापान, बेलायतलगायतका देशमा रहेका नेपालीहरूले विशेष अवसर वा फुरुदेखि रहेको समयमा थाली नाचको आयोजना गर्ने गरेको छन्। मनोरञ्जनका लागि आकर्षक बन्दै गएका पाइजाले बताउनुभयो।

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क्रिकेट खेलमा सदूचाजी गर्न ४४ भारतीय तालालाई

तेह्नले र युएड्बीचो क